

designated on strengthening of their health. Near to them such moral qualities, as diligence, ability to overcome difficulty, self-discipline which assists highly effective study are developed

Supplementing planned studies independent which, as a rule, were spent throughout all calendar year, it was possible to us in rather short term (throughout 6 months) to achieve improvement of results of the general physical preparation of students.

Increase of complexity of exercises can be carried out and by corresponding dispensing. Increasing quantity of elements in exercise. Number of repetitions in a series, rate of performance of exercise raises plastic and coordination impellent loadings. Results of the spent testing.

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОФЕСІОНАЛІЗМ ВИХОВАТЕЛЯ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ В КОНТЕКСТІ ІСТОРІЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ДУМКИ

УДК 373.2.011

Самсонова О.О.

У статті розкриваються особливості педагогічного професіоналізму вихователя дошкільного навчального закладу в контексті історії розвитку вітчизняної думки ХХ століття. Узагальнено підходи до визначення понять «професіоналізм» і «педагогічний професіоналізм» в психолого-педагогічній теорії та практиці; досліджено проблему розвитку професіоналізму й саморозвитку особистості вихователів дошкільних навчальних закладів. Доведено, що основою становлення вихователя-професіонала є саморозвиток, що приводить до вищої форми життєдіяльності особистості – творчої самореалізації.

Ключові слова: професіоналізм, професіонал, саморозвиток, вихователь, дошкільний навчальний заклад.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ПРОФЕССИОНАЛИЗМ ВОСПИТАТЕЛЯ ДОШКОЛЬНОГО УЧЕБНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ В КОНТЕКСТЕ ИСТОРИИ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ МЫСЛИ

Самсонова Е.А.

В статье раскрываются особенности педагогического профессионализма воспитателя дошкольного учебного заведения в контексте истории развития отечественной мысли ХХ века. Обобщены подходы к определению понятий «профессионализм» и «педагогический профессионализм» в психолого-педагогической теории и практике; исследована проблема развития профессионализма и саморазвития личности воспитателей дошкольных учебных заведений. Доказано, что основой становления воспитателя-профессионала является саморазвитие, что приводит к высшей форме жизнедеятельности личности – творческой самореализации.

Ключевые слова: профессионализм, профессионал, саморазвитие, воспитатель, дошкольное учебное заведение.

PEDAGOGICAL PROFESSIONALISM OF THE TUTOR OF PRE-SCHOOL OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN THE CONTEXT OF THE HISTORY OF DOMESTIC THOUGHT

O. A. Samsonova

The article is devoted to the generalization of approaches to the definition of conceptions «professional» and «professionalism» in psychological and pedagogical theory and practice; the problem of the formation of professionalism and selfdevelopment of the person of the educators of pre-school educational institution has been investigated in it. It is proved that the foundation of becoming a professional tutor is self-development, which leads to higher forms of life personality - creative selfrealization.

Keywords: *professionalism, professional, self-development, teacher, pre-school educational institution.*

Постановка проблеми. На порозі третього тисячоліття освітня система України наблизилась до трансформаційних меж, пріоритетним напрямом яких є її креативна модифікація та модернізація. Сучасний стан дошкільної освіти в умовах сьогодення характеризується заміною традиційних цінностей навчання дитини на цінності, спрямовані саме на розвиток особистості. Саме тому постійно триває пошук шляхів творчого зростання дітей з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей та можливостей зростати здоровими, вільними та щасливими.

Ученими доведено, що складні й суперечливі процеси, які відбуваються нині в Україні, вимагають підвищення рівня професіоналізму освітян, зокрема, педагогів дошкільних навчальних закладів (ДНЗ), що передбачає високий рівень успішності виконання професійної діяльності, систематичне зростання виробничої кваліфікації й творчої активності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблем педагогічного професіоналізму здійснені І. Багасвою, Л. Гребенкіною, Н. Гузій, Б. Дьяченко, Є. Зеєром, І. Зязюном, Н. Кузьміною, А. Марковою, Н. Нічкало, В. Олійником, Т. Рудневою, Т. Суцєнко та іншими ученими.

Значний внесок у реалізацію ідей трансформування змісту дошкільної освіти зроблено Л. Артемовою, А. Богуш, Н. Гавриш, О. Зимою, Т. Поніманською, С. Сажник, Т. Степановою.

Дійсно, сьогодні в умовах інтенсивного соціально-економічного розвитку ринкових відносин суспільство орієнтується на перспективних спеціалістів, здатних своєчасно та кваліфіковано розв'язувати професійні завдання. У зв'язку з цим актуальним постає питання обґрунтування психолого-педагогічних засад розвитку професіоналізму вихователів ДНЗ.

Формулювання цілей статті. Мета статті – розкрити особливості педагогічного професіоналізму вихователя дошкільного навчального закладу в контексті історії розвитку вітчизняної думки.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до логіки нашого дослідження розглянемо особливі інваріанти професіоналізму, які відобразатимуть характерні риси конкретних видів праці. В нашому випадку – це виявлення змістової сутності ключового поняття статті саме в умовах педагогічної діяльності. Відтак, переходимо до аналізу дефініції педагогічний професіоналізм (професіоналізм педагога). Розглянемо існуючі думки вчених з цього питання.

Взагалі, конструкт «професіоналізм педагога» активно використовується у сучасних психолого-педагогічних дослідженнях, але у більшості випадків на емпіричному рівні, а в категоріальному апараті теоретичної педагогіки воно розроблене ще недостатньо. Зазначений вище конструкт введений у науковий обіг Н. Кузьміною. Вона переконливо доводить, «... професіоналізм педагогічної діяльності полягає в тому, що педагог володіє мистецтвом формування в учнів готовності до продуктивного вирішення задач у наступній освітній системі засобами свого предмета (фаху) за відведення на навчально-виховний процес час [10, с. 11].

Значний внесок у розроблення питання професіоналізму зробив В. Синенко, який вважав, що варто розрізняти професійну підготовку фахівця та його професіоналізм. Перше поняття відображає процес оволодіння необхідними знаннями і навичками, а друге – результат цього процесу, якісну характеристику. Професіоналізм – це ще і деяка перспектива, що тією чи іншою мірою доступна даному фахівцю в силу його індивідуальних можливостей і різних об'єктивних факторів. Поняття «педагогічний професіоналізм» В. Синенко вважає категорією педагогічної науки, бо професіоналізм відображає істотні властивості і відносини всіх її предметів. Дослідник зауважує, що «професіоналізм педагога» – поняття, що інтегрує рівень його професійних знань, умінь і навичок, особистісних якостей вчителя, що виявляються в результатах діяльності (рівень вихованості і освіченості учнів). Та, підсумовуючи, автор додає: «Професіоналізм учителя являє собою високий рівень його психолого-педагогічних і науково-предметних знань та умінь у сполученні з відповідним культурно-моральним виглядом, що забезпечує на практиці соціально затребувану підготовку підрастаючого покоління до життя» [17, с. 47].

Так, С. Висоцька розглядає професіоналізм «як цілісний підхід до формування особистості вчителя, ... при чому, професіоналізм вбирає в себе систему знань і умінь, володіння загальними і спеціальними способами діяльності, здатність і потребу в удосконаленні своєї роботи, готовність до змін, нестандартність мислення» [5, с. 19].

Т. Селезньова підкреслювала, що професіоналізм учителя є чинником успішного розвитку школи в умовах ринку і визначається мірою відповідності особистості вимогам творчої професійної діяльності, припускає високий рівень активності педагога, його відповідальності за долю дітей, суб'єктивне розуміння мети педагогічної діяльності, пошук ефективних шляхів її досягнення, креативність, усвідомленість, послідовність дій у виборі і здійсненні оптимальних стратегій організації шкільної субкультури (педагогічна взаємодія, спільна діяльність), де формуються у школярів якості суб'єкта життєдіяльності, соціальних відносин [16, с. 38].

Деяко іншого погляду дотримується В. Сластьонін, наголошуючи на тому, що професіоналізм педагога – це компетентність, яка полягає в єдності теоретичної та практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності [18].

Відома українська дослідниця Н. Гузій професіоналізм особистості педагога визначає як складноструктуровану систему загальних і спеціальних педагогічних професійно значущих властивостей і якостей учителя – вихователя – викладача, зміст якої, поряд із відповідністю варіативно-творчого плану актуальним соціально зумовленим професійно-педагогічним вимогам, нормам, цінностям,

характеризується неповторним інноваційно-креативним потенціалом особистості педагога в єдності індивідуально-типологічних та індивідуально-специфічних сторін, самодетермінованістю професійно-педагогічного вдосконалення на основі гармонізації елементів професійної самосвідомості та опори на позитивну й адекватну Я-концепцію, неповторну творчу індивідуальність педагога-професіонала [6, с. 22].

Варто зазначити, що наукові праці І. Багасової, Н. Кічук, С. Кульневича, Л. Орлової підтверджують той факт, що професіоналізм педагогічної діяльності пов'язаний з продуктивним рівнем її виконання й супроводжується народженням власного педагогічного стилю, розкриттям індивідуальності вчителя, творчим самовираженням.

Професіоналізм педагога як творчий процес, на думку Т. Сущенко, є особливим видом буття, що несхожий на всі інші. Він створює дещо досконале в собі і досягає в творчості лише власної відповідальності. Феномен професіоналізму вчителя полягає в тому, що педагог удосконалює себе, торкаючись внутрішнього світу своїх учнів. Намагаючись сприяти розвитку тих, кого навчає, вчитель розвивається сам як особистість. Особливістю професіоналізму педагога як творчої особистості є те, що безліч унікальних життєвих ситуацій і проблем він розв'язує завдячуючи своїм унікальним творчим якостям вихователя [20, с. 241].

Деякі науковці у розвитку професіоналізму фахівця виокремлюють стадію суперпрофесіоналізму чи майстерності, яка відповідає наближенню до «акме» – вершині професійних досягнень. Акмеологія виникла порівняно недавно й істотно сприяє позитивним перетворенням у цій галузі наукового знання. Зокрема, останнім часом збільшилася кількість наукових розробок, присвячених вивченню діяльності педагога як професіонала й дослідженню педагогічного професіоналізму.

Педагогічна акмеологія – новий науковий напрям, предметом вивчення якого є професійне становлення педагога, досягнення ним вершин у професійній діяльності, шляхи і способи удосконалення як професіонала. Педагогічна акмеологія – галузь науки акмеології. Акмеологія походить від старогрецького «акме», що, своєю чергою, походить від слова «axis» (вістря) й означає «пік, вершина, вищий ступінь чого-небудь, цвіт, квітуча пора»; бути в акме означає «бути в повному розквіті сил, на вищому ступені розвитку» [2, с. 40-41].

Цінними, на наш погляд, є результати акмеологічних досліджень, здійснені В. Зазикінім. Ученим доведено, що розвиток професіоналізму у фахівців різних професій здійснюється за схожими закономірностями, що пов'язані з формуванням системи найважливіших властивостей і вмінь, які цей автор називає акмеологічними інваріантами професіоналізму. В результаті було доведено, що професіонали високого класу, незалежно від виду їхньої професійної діяльності, володіють відомою схожістю, яка виявляється в особливостях регуляції їх діяльності, рівні розвиненості певних особистісно-професійних якостей, психологічних механізмах стимулювання творчої активності [8].

Як зауважує В. Зазикін, зазначені вище характеристики мають властивість інваріантності, тобто відносної незалежності від специфіки виконуваної професійної діяльності. Це дало можливість ученому ввести поняття «загальні» і «специфічні» акмеологічні інваріанти професіоналізму.

«Загальні» акмеологічні інваріанти професіоналізму автор розуміє як основні якості й уміння професіонала, що забезпечують високу стабільну ефективність діяльності, незалежно від її змісту та специфіки [8].

При цьому специфічними, за В. Зазикіним, є інваріанти професіоналізму, які певним чином відображають особливості конкретної професійної діяльності. Вони притаманні професіоналам високого рівня, які успішно здійснюють конкретні види діяльності. Загальними, тобто практично незалежними від професійної специфіки діяльності, акмеологічними інваріантами професіоналізму, на думку цього автора, є: розвинута антиципація, що проявляється в умінні точно, «далеко» і надійно прогнозувати, передбачати розвиток ситуацій, що виникають у процесі виконання діяльності; високий рівень саморегуляції, який виявляється в умінні керувати своїм станом, високою працездатністю, стресоусталеністю, постійною готовністю до екстремальних дій, здатності мобілізувати свої ресурси в необхідний момент; уміння приймати рішення, в тому числі – сміливість у прийнятті рішень, їх надійність, своєчасність і точність, нестандартність й ефективність; креативність, що виявляється не тільки у високому творчому потенціалі, але й у спеціальних уміннях творчо розв'язувати професійні завдання; висока й адекватна мотивація досягнень. Саме у професіоналів високого рівня, незалежно від виду й специфіки професійної діяльності, як засвідчили проведені акмеологічні дослідження, ці загальні інваріанти мають найбільшу «вагу» і розвинуті набагато більше, ніж у інших спеціалістів [8].

Аналогічної думки й Н. Волкова, яка під професіоналізмом педагога розуміє сукупність психофізіологічних, психічних та особистісних змін, що відбуваються в людині у процесі оволодіння знаннями та довготривалої діяльності, забезпечуючи якісно новий, вищий рівень виконання складних професійних завдань [4, с. 418].

В умовах оновленої освітньої парадигми з розвитком теорії педагогічної праці систематично збагачуються наукові уявлення про сутність професіоналізму, при чому зміст поняття постійно розширюється та доповнюється новими складниками.

Слід підкреслити, що в психолого-педагогічних дослідженнях відсутній єдиний підхід щодо трактування поняття «професіоналізм». Кожен із дослідників, що оперує цією категорією, виокремлює її домінуючий компонент чи співвідносить із поняттями єдиного семантичного поля. Так, дослідник Л. Мнацкян пов'язує професіоналізм саме із самоосвітньою діяльністю спеціаліста, В. Кан-Калік – із професійним самовдосконаленням, І. Підласий вважає його спорідненим із поняттям «професійний потенціал», В. Синенко розглядає професіоналізм як наявність знань і вмінь у вчителя, а В. Радул співвідносить із соціально-педагогічною зрілістю вчителя.

Як показує аналіз педагогічної літератури поняття «професіоналізм» є сучасним тлумаченням традиційно вживаних конструктів, таких як «професійний саморозвиток», «професійне самовдосконалення», «особистісно-професійне зростання», «самореалізація» тощо.

Не вдаючись до розгляду генези цих понять, які так чи інакше пов'язані з характеристикою здатності людини до професійної діяльності, зазначимо, що термінологічний ряд продовжує збільшуватись за рахунок все нових модифікацій,

таких, наприклад, як «професійна компетентність педагога», «педагогічна майстерність», «кваліфікація» та ін.

Аналізуючи творчі добробки сучасних дослідників, ми прийшли до висновку, що існують дві великі групи науковців: представники першої групи співвідносять «професіоналізм» з поняттям «компетентність» (Н. Бордовська, О. Дубасенок, І. Зязюн, А. Реан та ін.) вважають його необхідним компонентом професіоналізму вчителя; друга група дослідників пов'язує поняття «професіоналізм» з поняттям «педагогічна майстерність» (І. Багаєва, А. Деркач, Є. Ісаєв, В. Слободчиков та ін.).

Отже, зупинимось на основних підходах до розуміння вищезазначених понять і, головним чином, визначимо їх співвідношення із педагогічним професіоналізмом.

Найбільш поширеним і розробленим є поняття педагогічної майстерності, яке тлумачиться ученими як: комплекс властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі [14, с. 25]; високе мистецтво виховання і навчання, що постійно вдосконалюється, доступне кожному педагогу, який працює над собою і любить дітей [13, с. 232]; оволодіння професійними знаннями, вміннями і навичками, що дають змогу фахівцю успішно досліджувати ситуацію, формулювати професійні задачі й успішно їх розв'язувати [11, с. 21-22]; синтез теоретичних знань і високорозвинених практичних умінь, що утверджується і виявляється через творчість [7, с. 13].

Близьке за значенням до категорії «професіоналізм» є поняття «професійної компетентності», що відображає готовність педагогів до виконання педагогічної діяльності й характеризує рівень їх професіоналізму.

Феномен професійної компетентності як самостійний об'єкт досліджень трактується неоднозначно, а існуючі визначення поняття відображають різноманітність поглядів учених на зазначену проблему.

Розглянемо найвагоміші теоретичні напрацювання дослідників. За визначенням учених, професійна компетентність — це: єдиний комплекс знань, умінь і навичок, психологічних особливостей (якостей), професійних позицій та акмеологічних варіантів [1]; це здатність фахівця від моменту початку своєї професійної діяльності на рівні визначеного державою певного стандарту відповідати суспільним вимогам професії шляхом ефективної професійної діяльності та демонструвати належні особисті якості, мобілізуючи для цього відповідні знання, вміння, навички, емоції, ґрунтуючись на власній внутрішній мотивації, ставленнях, моральних і етичних цінностях та досвіді, усвідомлюючи обмеження у своїх знаннях і вміннях та акумулюючи інші ресурси для їх компенсації [9, с. 110]; сукупність знань і умінь, необхідних для ефективної професійної діяльності: вміння аналізувати, передбачати наслідки діяльності, використовувати інформацію [15, с. 149]; інтегральна характеристика ділових і особистісних якостей спеціаліста, яка відображає не тільки рівень знань, умінь, досвіду, достатніх для досягнення цілей професійної діяльності, а й соціально-моральну позицію особистості. У поняття «професійна компетентність» В. Сластьонін включає три аспекти: проблемно-практичний, словесний та ціннісний. Різновидами професійної компетентності учених вважає такі: практична (спеціальна), соціальна, психологічна, інформаційна, комунікативна, екологічна, валеологічна [12, с. 34-35].

З актуалізацією акмеологічної методології як особливої рефлексії освітньо-виховних проблем у науковому обігу дедалі активніше використовуються поняття «професійне самовдосконалення» й «професійний саморозвиток».

У понятійно-термінологічних системах України існують певні розбіжності, тому що аналогічні явища по-різному трактуються науковцями. Тому спробуємо зіставити дані терміни і поняття.

У «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» термін «самовдосконалення» пояснюється як «удосконалення самого себе (моральне і т. ін.), своєї фахової майстерності тощо» [3, с. 1287].

А термін «саморозвиток» трактується як: 1. «Розумовий або фізичний розвиток людини, якого вона досягає самостійними заняттями, вправами. 2. Розвиток кого-, чого-небудь власними силами, без впливу, сприяння яких-небудь зовнішніх сил. 3. Філософія. Те саме, що саморух» [3, с. 1291].

Отже, виходячи із тлумачень, саморозвиток – це те саме, що й самовдосконалення, але з однією відмінністю. Вона полягає в тому, що саморозвиток є пусковим механізмом процесу самовдосконалення, без нього неможливий даний процес.

Як зазначає дослідниця Л. Сущенко, «вдосконалити можна якусь річ чи предмет, якість загальне явище (життя, простір, екологічне середовище тощо). Все, що стосується вдосконалення особистості, її професіоналізму, не може відбуватися без саморозвитку». Й додає, що «поняття «професійне самовдосконалення» й «професійний саморозвиток» розглядаються в органічній єдності, розуміючи саморозвиток як внутрішній рушій самовдосконалення, як педагогічне явище, що лежить в основі самовдосконалення вчителя, його професіоналізму й педагогічної майстерності» [19, с. 15].

Такі учені-акмеологи як О. Бодальов, А. Деркач, В. Маралов, А. Маркова доходять висновку, що для продуктивного й прогресивного самовдосконалення особистості педагога необхідна органічна єдність процесів професійного виховання, соціалізації й водночас процесів професійного самовиховання й саморозвитку.

Отже, погоджуючись з міркуваннями вчених, доходимо висновку, що професійний саморозвиток педагога постає як процес активного створення особистістю, яка розвивається, життєвих відносин, визначення за їх допомогою свого «професійного життєвого простору», створення умов і перспектив для її подальшого вдосконалення.

Особистість педагога, яка постійно саморозвивається й самоактуалізується, свідомо формує перспективну стратегію свого професійного життя, де визначальним є проблемне ставлення до довкілля, інших людей і самого себе, яке, у свою чергу, звільняє особистість від безпосередньої дійсності й допомагає їй ставати творчим суб'єктом своєї професійної життєдіяльності. У зв'язку із цим особливістю особистості педагога, який саморозвивається й самоактуалізується, стає більш чітке усвідомлення двох складових її професійного життя як суб'єктивної реальності: навколишнього світу, професійної культури та її власного внутрішнього світу, унаслідок чого відбувається сходження з адаптивного типу в реалізації нею своїх професійних відносин як наслідок «професійного відтворення» (за якого педагог, хоча і може бути суб'єктом професійної праці, пізнання і спілкування, але не виступає суб'єктом свого життєздійснення) до

перетворювальної — професійної життєтворчості (за якої педагог є суб'єктом усіх форм своєї соціально-духовної активності, до її об'єктів обов'язково включене і професійне життя педагога) [19].

Відтак, саме ці ідеї було покладено в основу проблеми професійного самовдосконалення й саморозвитку особистості педагога. Крізь призму цих ідей ми аналізували не тільки сутність, основні форми й механізми розвитку професіоналізму освітянина, а й його стратегічні цілі та характеристики кінцевих результатів.

Таким чином, наведені міркування дають нам можливість стверджувати, що між поняттями «професіоналізм», «майстерність», «професійна компетентність», «професійне самовдосконалення» й «професійний саморозвиток» багато спільного.

У відповідності до наведених вище визначень, очевидним є те, що зазначені вище категорії є важливими, але все ж таки складниками саме категорії «професіоналізм», оскільки «майстерність», «професійна компетентність» та ін. трактуються дещо вузьче, як основоположний етап руху до вищих людських (професійних і моральних) досягнень, на основі чого відбувається формування професіоналізму як діяльності, так і особистості.

Висновки. Отже, у контексті нашого дослідження постає необхідність визначитись із сутністю ключового поняття.

Професіоналізм педагога розуміється нами як інтегративна якість внутрішнього стану особистості, що характеризується сформованістю позитивної мотивації до безперервного самовдосконалення, високим рівнем компетентності, майстерності й здатністю до успішного розв'язання професійних завдань.

Насамкінець, зазначимо, що проблема розвитку професіоналізму вихователів дошкільних навчальних закладів в сучасних умовах є актуальною і потребує більш глибокого наукового осмислення шляхів вирішення цієї проблеми з позицій нагальних потреб сучасної практики.

Література

1. Акмеология: учебник / [Под общей редакцией А.А. Деркача]. — М. : Изд-во РАГС, 2002. — 650 с.
2. Бейсман А.Д. Греческо-русский словарь / А.Д. Бейсман. — М. : ГЛК Ю.А. Шичалкина, 1991. — С. 40-41.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / [уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел]. — К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. — 1728 с.
4. Волкова Н.П. Педагогіка: [посібник для студентів вищих навчальних закладів] / Н.П. Волкова. — К. : Видавничий центр «Академія», 2002. — 576 с.
5. Высоцкая С.И. Профессионализм как цель подготовки учителя в вузе / С.И. Высоцкая // Материалы международной научно-практ. конф. «Педагогическое образование для XXI века», 12-16 апреля 1994 г. Вып. 1. — Москва, МГУ им. В.И. Ленина, 1994. — С. 17-18.
6. Гузій Н.В. Педагогічний професіоналізм: історико-методичні та теоретичні аспекти: [монографія] / Н.В. Гузій. — К. : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. — 243 с.
7. Загвязинский В.И. Педагогическое творчество учителя / В.И. Загвязинский. — М. : Педагогика, 1987. — 160 с.
8. Зазыкин В.Г. Акмеологические проблемы профессионализма / Зазыкин В.Г., Чернышев А.П. — М. : НИИВО, 1993. — 186 с.

9. Иванова С.В. Функціональний підхід до визначення професійної компетентності вчителя біології та організація її вдосконалення в закладі післядипломної освіти / С.В. Иванова // Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка. – 2008. – Вип. 42. – С. 106-110.

10. Кузьмина Н.В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения / Н.В. Кузьмина. – М. : Высшая школа, 1990. – 119 с.

11. Основы вузовской педагогики / [Ред. коллегия: Н.В. Кузьмина (отв. ред) и др.]. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1972. – 311 с.

12. Педагогика профессионального образования / [Под ред. В.А. Сластенина]. – М. : Издательский центр «Академия», 2004. – 368 с.

13. Педагогическая энциклопедия / [Ред. И.А. Каилов]; в 4-х т. – Т. 2. – М. : Сов. энциклопедия, 1965. – 912 с.

14. Педагогічна майстерність : підручник / [І.А. Зязюн, Л.В. Крамуценко, І.Ф. Кривонос та ін.] ; за ред. І.А. Зязюна. – [3-тє вид., допов. і переробл.]. – К. : СПД Богданова А.М., 2008. – 376 с.

15. Професійна освіта : словник : навч. посібник / [Уклад. С.У. Гончаренко та ін.; ред. Н.Г. Ничкало]. – К. : Вища школа, 2000. – С. 380.

16. Селезнева Т.Н. Профессионализм как цель подготовки учителя в вузе / Т.Н. Селезнева // Материалы международной научно-практ. конф. «Педагогическое образование для XXI века», 12-16 апреля 1994 г. Вып. 1. – Москва, МГУ им. В.И. Ленина, 1994. – С. 38-39.

17. Синенко В.Я. Профессионализм учителя / В.Я. Синенко // Педагогика. – 1999. – № 5. – С. 45-51.

18. Сластенин В.А. Формирование личности учителя советской школы в процессе профессиональной подготовки / В. А. Сластенин. – М. : Просвещение, 1976. - 160 с.

19. Сущенко Л.О. Стимулювання професійного самовдосконалення учителів початкових класів у системі післядипломної освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Сущенко Лариса Олександрівна. – Київ, 2009. – 251 с.

20. Сущенко Т.И. Педагогическое творчество – важнейший показатель профессионализма учителей и преподавателей высшей школы / Т.И. Сущенко // Проблемы та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. пр. / За ред. Л.Л. Товажнянського, О.Г. Романовського. – Вип. 27(31) : в 3-х ч. – Ч. 1. – Харків : НТУ «ХПИ», 2010. – С. 237-245.

PEDAGOGICAL PROFESSIONALISM OF THE TUTOR OF PRE-SCHOOL OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN THE CONTEXT OF THE HISTORY OF DOMESTIC THOUGHT

O.A. SAMSONOVA

Abstract. *The article is proved that the foundation of becoming a professional tutor is self-development, which leads to higher forms of life personality - creative selfrealization. It has been found that professionalism is an integrated component of personality-activity readiness of the person of the teacher to the successful solution of professional tasks.*

Preschool childhood is unique and specific period of development of personality, which is serving as the basis of the formation its self-concept,

defines its development prospects and strategies for vital functions. One of the central vectors of preschool education is to create conditions for the full development of the child in school, which in turn can be ensured only by the high professionalism of educators with a strong set of skills competitive personality qualities and potential of professional self-development. The modernization of the system of education nowadays poses new requirements for professionalism of the educators of pre-school educational institution.

This primarily involves updating the objectives and content of the institutions of postgraduate pedagogical education. This primarily involves updating the objectives and content of the institutions of postgraduate education, reorientation of forms and methods of organization based on a new educational and ideological paradigm.

Thus, summarizing the above, we note that we have considered the essential characteristics of the category of professionalism regardless of the specific type of work are the most common invariants. Relevant areas for further development of this problem is to consider the special invariants of professionalism that reflect the characteristics of specific types of work. In our case, it is to identify the substantive nature of research is a key concept in terms of educational activities.

Keywords: *professionalism, professional, self-development, teacher, pre-school educational institution.*

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК АКОМПАНеМЕНТУ ЗА СЛУХОМ У КЛАСІ ЗАГАЛЬНОГО ТА СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ФОРТЕПІАНО

УДК: 371.15+78+378.147+78.07

Лисюк С.Р.

У статті розглядається роль та значення формування навичок акомпанементу за слухом у процесі підготовки музикантів, які навчаються у класі загального та спеціалізованого фортепіано.

Ключові слова: *музична освіта, загальна підготовка музиканта, акомпанемент у класі загального та спеціалізованого фортепіано.*

В статье рассматривается роль и значение формирования навыков аккомпанемента по слуху в процессе подготовки музыкантов, которые обучаются в классе общего и специального фортепиано.

Ключевые слова: *музыкальное образование, общая подготовка музыканта, аккомпанемент в классе общего и специального фортепиано.*

THE ROLE AND THE IMPORTANCE OF DEVELOPING OF THE TRICKING OUT ACCOMPANIMENT IN A GENERAL PIANO CLASS

Lysyuk S.

In this article we examine the role and the importance of developing of the picking out accompaniment skills in the preparation of musicians, who study in general piano classes in specialized educational institutions.